

Národní centrum podpory transformace sociálních služeb, 3P Consulting, s. r. o., Římská 12, 120 00 Praha 2
telefon: (+420) 739 548 469 | e-mail: info@trass.cz | web: www.trass.cz

Doporučení Středočeskému kraji k transformaci ústavní péče v péči komunitní

Klient	Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
Zakázka	Národní centrum podpory transformace sociálních služeb
Aktivita	2.5 - komplexní transformační plány na úrovni krajů

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Obsah

1. Úvod.....	3
2. Současný stav ústavní péče a její transformace	4
2.1 Pobytové sociální služby pro lidi s postižením ve Středočeském kraji: ústavní a neústavní ..4	
Shrnutí hlavních výsledků analýzy ústavních sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením ve Středočeském kraji	4
Domovy pro osoby se zdravotním postižením.....	5
Domovy se zvláštním režimem.....	5
Chráněné bydlení.....	6
Týdenní stacionáře.....	6
Finanční prostředky poskytnuté Středočeským krajem na provoz sociálních služeb	7
Nové ústavní služby.....	8
2.2 Zhodnocení stavu transformace ústavní péče v péči komunitní	8
3. Doporučení k transformaci ústavní péče.....	11
3.1 Transformovat ústavní zařízení (fáze 1)	12
3.2 Transformovat ústavní zařízení (fáze 2)	14
3.3 Rozvoj sociálních služeb ve Středočeském kraji.....	16
3.4 Organizační zajištění deinstitucionalizace na úrovni Středočeského kraje	17
3.5 Financování sociálních služeb (kraj jako zadavatel sociálních služeb).....	18
3.6 Právní úprava v oblasti sociálních služeb	18
3.7 Metodické vedení poskytovatelů sociálních služeb a zapojení dalších aktérů	19
3.8 Oblast komunikace	19
4. Závěr	20

1. Úvod

Doporučení kraji k transformaci ústavní péče v péči komunitní navazují na dosavadní práci, kterou v transformaci Středočeský kraj vykonal, a přináší podněty pro to, jak v ní pokračovat. Jejich účelem je podpořit kraj jakožto zadavatele sociálních služeb v tom, aby uskutečnil nezbytnou změnu směrem od ústavních služeb k podpoře zajišťované v běžném prostředí.

Účelem doporučení je, aby uživatelé sociálních služeb mohli žít běžným způsobem života a v běžném prostředí.

Doporučení vycházejí ze zkušeností s transformací ústavní péče, učiněných zejm. v projektu Podpora transformace sociálních služeb financovaném z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost (dále jen OP LZZ) a státního rozpočtu ČR. V datové části staví na analýze ústavních sociálních služeb ve Středočeském kraji. Odrážejí zkušenosti pracovníků Národního centra podpory transformace sociálních služeb. Jsou tvořena v souladu se Znaký a vodítky deinstitucionalizace.¹

Doporučení jsou určena:

- zástupcům samosprávy Středočeského kraje, kterým pomohou při nastavení strategie v sociální oblasti a při zajištění kvalitních a dostupných služeb, které odpovídají skutečným potřebám občanů kraje;
- pracovníkům krajského úřadu Středočeského kraje, kterým pomohou při zajištění jednotlivých agend zejm. v sociální oblasti a při výkonu jejich profese v souladu s poznáním o nejlepší dostupné praxi v sociální oblasti a s ochranou práv a zájmů lidí využívajících sociální služby.

Doporučení využije rovněž Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky při nastavení strategie deinstitucionalizace.

Doporučení lze využít také při plánování komunitních služeb menších samosprávných celků, současně mohou být prospěšná také (odborné) veřejnosti, aby se mohla podílet na deinstitucionalizaci sociálních služeb ve Středočeském kraji a sledovat kroky, které v této oblasti kraj dělá.

¹ Dto nebo přístupné z:

http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=77968&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=ArticleDetail&pst=ArticleDetail&p1=OID_INT_6326&p2=ShowDocInfo_BOOL_True&p3=RoundPanel_BOOL_True&acode=125684788

2. Současný stav ústavní péče a její transformace

2.1 Pobytové sociální služby pro lidi s postižením ve Středočeském kraji²: ústavní a neústavní

Rozdělení pobytových sociálních služeb na ústavní a neústavní vychází z materiálu Ústavní sociální služby pro osoby s postižením ve Středočeském kraji, ve kterém byly podrobně analyzovány pobytové sociální služby pro lidi s postižením. Pro tyto účely byly stanoveny indikátory určující ústavní služby.

Za ústavní je označena sociální služba (nebo její část), která má registrovaný jeden z následujících druhů služby:

- domovy pro osoby se zdravotním postižením,
- domovy se zvláštním režimem,
- týdenní stacionáře,
- chráněné bydlení

a jestliže současně splňuje alespoň jednu z následujících podmínek:

- v jedné budově/objektu (případně areálu nebo v místě blízkém) je kapacita lůžek (uživatelů) rovna nebo je vyšší než hodnota 19 (tj. v jednom místě poskytování),
- kapacita je nižší než podle podmínky první, ale služba je poskytována v budově/objektu (případně areálu nebo v místě blízkém) s další pobytovou nebo ambulantní sociální službou a společná kapacita v budově/areálu (nebo v místě blízkém) přesahuje 19 lůžek.

Podrobnosti k metodice naleznete v materiálu Ústavní sociální služby pro osoby s postižením ve Středočeském kraji (MPSV 2013).

Shrnutí hlavních výsledků analýzy ústavních sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením ve Středočeském kraji

Ve Středočeském kraji bylo k 1. 3. 2012 celkem **91 služeb sociální péče** (konkrétně domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy se zvláštním režimem, chráněné bydlení a týdenní stacionáře) se **souhrnnou kapacitou 3426 lůžek**. Z toho byla označena kapacita:

- **377 lůžek je neústavních**, tj. **11 %** z celkové kapacity,
- **3049 lůžek je ústavních**, tj. **89 %** z celkové kapacity.

Materiál je zaměřen pouze na výše uvedené služby sociální péče, jejichž cílovou skupinou jsou osoby se zdravotním postižením, vyloučeny byly služby pro seniory a osoby závislé na návykových látkách. Z tohoto důvodu se tento materiál dále zabývá pouze **67 službami**, se souhrnnou kapacitou 2306 lůžek. Z toho byla označena kapacita:

- **345 lůžek je neústavních**, tj. **15 %** z celkové kapacity,
- **1961 lůžek je ústavních**, tj. **85 %** z celkové kapacity³.

² Ústavní sociální služby pro osoby s postižením ve Středočeském kraji (MPSV 2013)

³ Kapacity jednotlivých míst poskytování ústavních služeb (a některé další údaje) jsou počítány poměrem z celku. To v některých případech může vést k tomu, že se údaje o počtu osob, pracovníků apod. nevyskytují jako celá čísla.

V ústavních službách žilo k 31. 12. 2011:

- celkem **1873 uživatelů**,
- z toho **113 dětí**.

Výdaje na provoz těchto služeb byly od roku 2007 do roku 2011 (včetně) celkem 3 192 341 048 Kč, tj. průměrně 638 468 210Kč za rok.

Pracovalo zde celkem 1259 pracovníků v přímé péči na 934,26 úvazku⁴, ostatního personálu 766 v rámci 424,07 úvazku.

Závazek udržitelnosti sociálních služeb plynoucí z provedených investic byl zjištěn celkem u 10 poskytovaných služeb.

Domovy pro osoby se zdravotním postižením

Ve Středočeském kraji bylo k 1. 3. 2012 registrováno 26 služeb domovy pro osoby se zdravotním postižením s celkovou kapacitou 1515 lůžek. **Všechny tyto služby byly zhodnoceny jako ústavní.**

26 sledovaných ústavních služeb je poskytováno na 33 různých místech. Z toho 5 míst poskytování bylo vyhodnoceno jako neústavní o kapacitě 35 lůžek. Zbýlých 28 míst poskytování bylo označeno jako ústavní s kapacitou 1 480.

V těchto službách žilo k 31. 12. 2011:

- celkem **1421 uživatelů**,
- z toho je **93 dětí**.

Pracovalo zde celkem 877 pracovníků v přímé péči (755,55 úvazku) a 494 ostatních pracovníků (342,02 úvazku).

Výdaje na provoz těchto zařízení byly od roku 2007 do roku 2011 (včetně) celkem 2 618 706 322 Kč, tj. průměrně 523 741 264 Kč za rok. Náklady na jedno lůžko se pohybovaly v roce 2011 v rozmezí od 46 334 do 721 869 Kč. Průměrný roční náklad na jedno lůžko v roce 2011 činil 345 107 Kč a měsíční 28 759 Kč.

Do těchto zařízení bylo od roku 2007 investováno celkem 116 964 257 Kč.

Závazek udržitelnosti sociálních služeb plynoucí z provedených investic byl zjištěn u čtyř poskytovatelů služby domovy pro osoby se zdravotním postižením. Nejdelší závazek je stanoven u poskytovatele Zvoneček Bylany, poskytovatele sociálních služeb (závazek udržitelnosti stanoven do roku 2050) a u Domova sociálních služeb Vlašská (závazek udržitelnosti stanoven do roku 2030).

Domovy se zvláštním režimem

Ve Středočeském kraji bylo k 1. 3. 2012 poskytováno celkem **23 služeb domovů se zvláštním režimem** s kapacitou **1145 lůžek**. Jako neústavní byly vyhodnoceny 2 služby s kapacitou 28 lůžek, **všechny ostatní služby (21) byly zhodnoceny jako ústavní**. S ohledem na cílové skupiny bylo 19 těchto služeb vyloučeno z dalšího zkoumání. Blíže se materiál věnuje pouze **2 službám** se zaměřením na osoby se zdravotním postižením s celkovou kapacitou **160 lůžek**.

⁴ Vysoký rozdíl mezi počtem pracovníků a úvazků může být způsoben jednak rozdělením výkonu činnosti pracovníků mezi jednotlivými službami poskytovanými poskytovatelem nebo v návaznosti na kumulaci pozic u jednoho zaměstnance (jeden pracovník v rámci části úvazku může pracovat ve funkci údržbáře, správce a pracovníka v kuchyňském provozu). Toto platí pro všechny níže sledované služby.

V daných dvou službách žilo k 31. 12. 2011:

- celkem **167 uživatelů**,⁵
- z toho 0 dětí.

Pracovalo zde 69 pracovníků v přímé péči v rámci 54,7 úvazku a 35 ostatních pracovníků v rámci 25,1 úvazku.

Výdaje na provoz těchto zařízení byly od roku 2007 do roku 2011 (včetně) celkem 235 728 389 Kč, tj. průměrně 47 145 678 Kč za rok. Náklady na jednoho uživatele se pohybovaly ročně v rozmezí od 310 000 do 363 215 Kč. Průměrný roční náklad na jednoho uživatele v roce 2011 činil 336 607 Kč, tj. 28 050 Kč měsíčně.

Do těchto zařízení bylo od roku 2007 investováno celkem 16 363 885 Kč.

Závazek udržitelnosti sociálních služeb plynoucí z provedených investic nebyl zjištěn u žádné z těchto služeb.

Chráněné bydlení

Ve Středočeském kraji bylo k 1. 3. 2012 poskytováno celkem **27 služeb chráněné bydlení** s kapacitou **542 lůžek**. Z toho bylo zhodnoceno:

- neústavních 12 služeb se souhrnnou kapacitou 216 lůžek,
- ústavních 15 služeb se souhrnnou kapacitou 326 lůžek.

S ohledem na cílovou skupinu osoby se zdravotním postižením, která je pro tento materiál určena, byly některé služby vyloučeny. Bližší informace byly zjišťovány u **12 služeb chráněného bydlení s kapacitou 191 lůžek, poskytovaných na 28 místech**. Z toho bylo označeno:

- 14 míst poskytování se souhrnnou kapacitou 69 lůžek jako neústavních;
- 14 míst poskytování se souhrnnou kapacitou 122 lůžek jako ústavních.

V ústavních místech poskytování žilo k 31. 12. 2011:

- celkem **113 uživatelů**,
- z toho bylo 0 dětí.

Pracovalo zde 72 pracovníků v přímé péči v rámci 51,49 úvazku a ostatních pracovníků 85 v rámci 17,10 úvazku.

Výdaje na provoz těchto zařízení byly od roku 2007 do roku 2011 (včetně) celkem 195 804 037 Kč, tj. průměrně 39 160 807 Kč za rok. Náklady na jedno lůžko se pohybovaly v roce 2011 v rozmezí od 57 363 Kč do 579 087 Kč. Průměrný roční náklad na lůžko v roce 2011 činil 213 974 Kč, tj. 17 831 Kč měsíčně.

Do těchto zařízení bylo od roku 2007 investováno celkem 6 251 868 Kč.

Závazek udržitelnosti sociálních služeb plynoucí z provedených investic byl zjištěn u Domova Barbora Kutná Hora, poskytovatele sociálních služeb a je stanoven do roku 2015.

Týdenní stacionáře

Ve Středočeském kraji bylo k 1. 3. 2012 poskytováno celkem **15 služeb týdenní stacionář** s celkovou kapacitou **224 lůžek**. Z toho:

⁵ Počet uživatelů a počet lůžek se může lišit s ohledem na to, že v průběhu roku využije postupně jedno lůžko více uživatelů (jeden uživatel odchází a přichází jiný).

- neústavní je 1 služba s kapacitou 17 lůžek;
- ústavních je 14 služeb s kapacitou 207 lůžek.

Z toho 1 ústavní služba (místo poskytování) je určena primárně seniorům – týdenní stacionář sv. Anežky České pro seniory v Berouně a tento materiál se jí dále nezabývá.

Materiál se dále zabývá 13 ústavními službami týdenní stacionář pro cílovou skupinu osoby se zdravotním postižením, které jsou poskytovány na 14 místech s kapacitou 199 lůžek. V těchto službách žije:

- celkem **172 uživatelů**,
- z nichž bylo **20 dětí**.

Pracovalo zde 241 pracovníků v přímé péči na 72,52 úvazku a pracovníků ostatních 152 na 39,85 úvazku.

Výdaje na provoz těchto zařízení byly od roku 2007 do roku 2011 (včetně) celkem 142 102 300 Kč, tj. průměrně 28 420 460 Kč za rok. Náklady na jedno lůžko se pohybovaly v roce 2011 v rozmezí od 95 946 Kč do 388 853 Kč. Průměrný roční náklad na jedno lůžko v roce 2011 činil 235 619 Kč, tj. 19 635 Kč měsíčně.

Do těchto zařízení bylo od roku 2007 investováno celkem 5 154 443 Kč.

Závazek udržitelnosti byl zjištěn u 5 poskytovatelů ústavní služby týdenní stacionář, u nichž nejdelší je stanoven u poskytovatele Zvoneček Bylany, poskytovatele sociálních služeb Český Brod a je stanoven do roku 2050.

Finanční prostředky poskytnuté Středočeským krajem na provoz sociálních služeb

Středočeský kraj poskytuje finanční prostředky na provoz sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením formou dotačního programu a příspěvkem zřizovatele. Příspěvek zřizovatele směřuje převážně do ústavních služeb.

Dalšími zdroji financování jsou příjmy od klientů, dotace od státu (přímé dotace z MPSV a dotace poskytnuté krajským úřadem na základě rozhodnutí MPSV), příjmy z vlastní činnosti, příjmy od zdravotních pojišťoven, ostatní příjmy, případně přijaté dary (od právnických a fyzických osob)⁶.

Středočeský kraj podporuje pobytové a komunitní sociální služby ve svém regionu prostřednictvím Humanitárního fondu, a to dvěma způsoby:

- Podpora sociálních služeb na místní a regionální úrovni poskytovaných zejména seniorům a osobám se zdravotním postižením (investiční nebo neinvestiční).
- Investiční finanční dotace poskytnuté ze Středočeského Humanitárního fondu v rámci Tematického zadání - sociální oblast pro rok 2012.

Středočeský kraj dále využívá další možnosti čerpání finančních prostředků na podporu sociálních služeb z fondů Evropské unie v rámci OP LZZ:

- „Základní síť sociálních služeb ve Středočeském kraji“ – projekt se zaměřuje na zajištění poskytování a zajištění dostupnosti vybraných sociálních služeb osobám sociálně vyloučeným nebo ohroženým sociálním vyloučením na celém území Středočeského kraje. Projekt je realizován v období 1. březen 2009 až 31. prosinec 2013.

⁶ Podrobnosti viz Ústavní sociální služby pro osoby s postižením ve Středočeském kraji (MPSV 2013)

- „Zvyšování kvality sociálních služeb ve Středočeském kraji“ – projekt je zaměřen na vzdělávání zaměstnanců příspěvkových organizací zřizovaných krajem, na poskytovatele pobytových služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením nezřizované krajem; na poskytovatele pečovatelské služby; sociální pracovníky obcí a kraje. Projekt je realizován v období od 1. srpna 2011 do 31. července 2013.

Nové ústavní služby

Od roku 2009 vznikly ve Středočeském kraji 4 nové služby, které byly označeny jako ústavní. Jedná se o službu domovy pro osoby se zdravotním postižením poskytovanou Centrem služeb Slunce všem o.p.s., služba chráněné bydlení poskytovaná Domovem Barbora Kutná Hora, p.s.s., a 2 služby týdenní stacionáře poskytované Týdenním stacionářem Handicap centra Srdce, o.p.s. a Dobromysl o.p.s.

2.2 Zhodnocení stavu transformace ústavní péče v péči komunitní

Přehled silných a slabých stránek kraje s ohledem na transformaci ústavní péče v péči komunitní (SWOT analýza).

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Středočeský kraj:</p> <ul style="list-style-type: none"> • má zpracované a schválené zásadní strategické materiály, které zahrnují aktivity na podporu transformace, deinstitucionalizace a komunitních služeb: <i>Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Středočeského kraje na období 2012-2013, Plán vyrovnávání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením</i>; • má zanesenu podporu pečujících osob ve strategických dokumentech; • je zapojen do projektu MPSV Podpora transformace sociálních služeb realizovaného z OP LZZ; • podporuje transformaci zařízení zapojeného do projektu Podpora transformace sociálních služeb Vyšší Hrádek, p. s. s.; • podporuje čerpání investičních prostředků z Integrovaného operačního programu (dále jen IOP), kraj je ochoten financovat neuznatelné náklady spojené s realizací tohoto projektu; • realizuje individuální projekty zaměřené na podporu sociálních služeb: „Základní síť sociálních služeb ve Středočeském kraji“ „Zvyšování kvality sociálních služeb ve Středočeském kraji“ – zaměřen na vzdělávání zaměstnanců příspěvkových organizací zřizovaných krajem; • realizoval další projekty z Regionálního operačního programu Střední Čechy – finanční prostředky využity na zlepšení kvality a dostupnosti poskytovaných sociálních služeb 	<p>Středočeský kraj:</p> <ul style="list-style-type: none"> • má 85 % z celkové kapacity pobytových služeb pro lidi se zdravotním postižením ústavního charakteru; • má v ústavních službách 113 dětí do 18 let; • nemá strategii transformace ústavních služeb na úrovni kraje (plánování, řízení procesu, analýzy, vnitřní komunikace apod.); • má ve Střednědobém plánu transformaci obecně, bez konkrétních kroků. Současně plán obsahuje opatření směřující k udržení stávající kapacity ústavních služeb, u seniorských služeb směřuje k podpoře investic do objektů a k výstavbě nových; • nemá u zřizovaných organizací nastaven systém plánování tak, aby rozvojové plány organizací směřovaly k transformaci; • nemotivoval zařízení Bellevue, p. s. s. k většímu zapojení do projektu Podpora transformace, ani mu neumožnil čerpání finančních prostředků z IOP; • jako zadavatel sociálních služeb upřednostňuje ekonomické otázky před naplňováním lidských práv; • posuzuje finanční únosnost u nově budovaných komunitních služeb nikoli stávajících; • nezabývá se účelností vynakládaných prostředků do ústavních služeb, financuje činnosti, které nesouvisí se zajišťováním podpory uživatelům služby (údržba parků, bazén, vysoký podíl provozních pracovníků); • směřuje finanční prostředky určené pro sociální

<p>(převážně služby chráněné bydlení);</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktivně motivoval poskytovatele sociálních služeb do čerpání z prostředků OP LZZ Výzvy pro předkládání grantových projektů v rámci oblasti podpory 3.1 – Podpora procesu transformace pobytových sociálních služeb – dále jen výzva č. 87); • realizuje investice z vlastního rozpočtu, které podporují vznik komunitních typů služeb u zřizovaných ústavních služeb; • zřizuje organizace, které mají zkušenosti s procesem transformace a deinstitucionalizace i mimo projekt Podpora transformace sociálních služeb a jsou částečně transformovány, např. Zahrada, p. s. s.; • poskytuje investiční prostředky na rozvoj komunitních služeb provozovaných neziskovým sektorem (Asociace pomáhající lidem s autismem - APLA Praha, Střední Čechy, o. s.); • vyhláší dotační programy na provoz a navazující aktivity i pro organizace, které nejsou zřizovány krajem; • podporuje zřizované organizace v poskytování komunitních pobytových služeb formou nájemního bydlení; • podporuje rozvoj kvality sociálních služeb formou vzdělávání ředitelů a ostatních pracovníků zřizovaných příspěvkových organizací (např. prostřednictvím projektu „Zvyšování kvality sociálních služeb ve Středočeském kraji“) • zajišťuje na úrovni odboru sociálních věcí agendu transformace sociálních služeb pověřeným pracovníkem; • vytvořil Adresář sociálních služeb ve Středočeském kraji (k dispozici je i v elektronické podobě na webových stránkách Středočeského kraje); • pořádá kulaté stoly, semináře a další setkání k tématům týkajících se sociálních služeb a procesu plánování sociálních služeb; • využil příležitosti vzdělávat management v sociální oblasti v akreditovaném vzdělávacím programu „Řízení transformace sociálních služeb“ realizovaným Národním centrem. 	<p>služby převážně do ústavních služeb, podpora nestátních neziskových organizací poskytující komunitní služby je minimální;</p> <ul style="list-style-type: none"> • transformuje některá ústavní zařízení jen částečně – dochází k neúměrnému navyšování provozních nákladů nově vznikajících a stávajících ústavních sociálních služeb (Bellevue, p. s. s.); • umožňuje přijímání nových uživatelů od ústavních služeb; • nedostatečně podporuje informovanost laické a odborné veřejnosti o procesu transformace a deinstitucionalizace; • deklaruje pouze formální podporu cílové skupiny pečujících osob – nejsou činěny konkrétní kroky k zapojení této cílové skupiny např. do plánování služeb; • nezapojuje uživatele sociálních služeb do hodnocení kvality poskytované služby; • nedostatečně zajišťuje uplatňování práv lidí s postižením v rámci svých zřizovaných organizací, např. bariérové stavby, objekty (Bellevue, p. s. s.), vyloučené lokality (Domov Buda, p.s.s), vícelůžkové pokoje, nedostupné veřejné služby; • nedostatečně podporuje zaměstnávání lidí se zdravotním postižením v regionu; • umožňuje uživatelům s nízkou mírou nezbytné podpory být pasivními příjemci péče, nedostatečně se pracuje na jejich seberozvoji, volnočasové aktivity jsou nabízeny v rámci zařízení; • neposkytuje zřizovaným organizacím metodickou podporu vedoucí k deinstitucionalizaci; • vnímá proces transformace pouze vzhledem k cílové skupině osoby se zdravotním postižením – tzn. nerozvinutí myšlenky, že obecné principy lidské důstojnosti a dodržování práv člověka se týkají všech pobytových sociálních služeb (senioři).
--	---

Příležitosti (vnější, existující)	Ohrožení (vnější, existující)
<ul style="list-style-type: none"> • Využití dobré praxe od kvalitních poskytovatelů komunitních sociálních služeb v kraji i v celé ČR - např. výměnné stáže pro pracovníky v sociálních službách. • Využití výstupů a metodik Národního centra k dalšímu rozvoji deinstitucionalizace v kraji. • Využití odborníků k podpoře deinstitucionalizace napříč různými obory (řízení změny, risk management, architektura, PR). • Zrušení závazků udržitelnosti u ústavních služeb. • Při registračním řízení neschvalovat změny vedoucí k navýšení kapacity stávajících ústavních zařízení, případně vedoucích ke vzniku ústavních služeb (viz Moravskoslezský kraj - využití zkušeností kraje, který v roce 2012 zamítl změnu registrace sociální služby, která zvyšovala její kapacitu s odvoláním na práva uživatelů a kvalitu jejich života). • Podpora kraje poskytovatelům sociálních služeb ústavního typu při tvorbě rozvojových plánů směřujících k transformaci a deinstitucionalizaci. • Využití finančních zdrojů pro podporu transformace z dalších zdrojů (např. výzva č. 87) • Zapojení cílové skupiny pečujících osob do komunitního plánování v jednotlivých lokalitách. • Změna politických priorit v kraji – politická podpora deinstitucionalizace v kraji. • Zkušenosti s využitím běžných a dostupných forem bydlení pro poskytování služeb v komunitě (např. formou pronájmu bytů – Vyšší Hrádek, p. s. s., Bellevue, p. s. s.). • Zkušenosti s poskytováním pobytové sociální služby v komunitě i lidem s vysokou mírou nezbytné podpory (Bellevue, p. s. s.). 	<ul style="list-style-type: none"> • Časové omezení využití finančních prostředků z Evropských fondů (např. zánik některých služeb sociální prevence po ukončení Evropských dotací) • Útlum nebo absence dotačních titulů na podporu komunitních služeb (investiční i neinvestiční). • Nedostatečná politická podpora pro realizaci transformace a deinstitucionalizace ve větším měřítku jak na úrovni státu, tak na úrovni vedení kraje. • Odborná veřejnost vnímá humanizaci jako dostatečnou • Principy deinstitucionalizace nejsou dostatečně reflektovány v oblasti vzdělávání budoucích odborníků. • Současná právní úprava umožňuje vznik nových ústavních služeb • Nedostatečné pokrytí služeb umožňující lidem s postižením žít ve svém přirozeném prostředí. • Dlouhodobý závazek udržitelnosti u některých objektů, kde jsou poskytovány pobytové sociální služby (např. Zvoneček Bylany, p.s.s. má závazek udržitelnosti do roku 2050) • Návrat a poskytování pobytové sociální služby v původním objektu v Leducích - Bellevue, p. s. s. • Nedostatečná informovanost odborné veřejnosti o možnostech života lidí s postižením v komunitě - soudci, soudní znalci, zdravotnický personál, veřejní opatrovníci, pracovníci obcí, samosprávy • V kraji působí poskytovatelé poskytující velkokapacitní pobytové služby sociální péče, kteří nejsou zřizováni Středočeským krajem (např. Centrum sociálních služeb Tloskov, státní příspěvková organizace, zařízení zřizovaná hlavním městem Prahou).

3. Doporučení k transformaci ústavní péče

Deinstitucionalizace je v současné společenské situaci nutnou podmínkou pro naplnění úkolů a cílů, které stojí před sociálními službami. Ústav jako instituce reprezentující sociální péči minulého století není schopen svým uživatelům zaručit naplnění jejich občanských a lidských práv a práva na jejich sebeurčení – tedy rozhodování o sobě, a ani je v tomto ohledu podporovat. Tak vzniká napětí mezi postavením lidí s postižením, které mají společensky přiznané, a způsobem, jakým je jejich podpora realizována.

Deinstitucionalizace sociálních služeb znamená změnu (transformaci) institucionální (ústavní) péče v péči komunitní. Je to změna, která usiluje o to, aby i uživatelé sociálních služeb žili ve svém domově a životem podle své vlastní volby tak, jak je to ve většinové společnosti běžné.

Pro zadavatele sociálních služeb je deinstitucionalizace úspěšně završena, když mají občané přístup ke službám, které reagují na jejich potřeby a jsou poskytovány za dostupnou cenu v místě a čase, kdy je občan potřebuje. Deinstitucionalizace proběhla úspěšně, když zadavatel plánuje, vytváří podmínky a podporuje rozvoj zdrojů v komunitě tak, aby sociální služby uživatele neizolovaly a nenahrazovaly jiné dostupné možnosti podpory; a když neprovozuje žádná ústavní zařízení.

Podpora poskytovaná v komunitě vytváří lepší předpoklady pro uplatňování práv člověka, jejich ochranu a naplňování, než je tomu v ústavním prostředí. Individuálně poskytovaná podpora a péče v běžném prostředí vytváří méně příležitostí pro omezování práv člověka.⁷

Středočeský kraj se problematikou transformace sociálních služeb aktivně zabývá, do projektu Podpora transformace sociálních služeb zapojil dvě zařízení. Kraj úspěšně předložil projektové žádosti do Integrovaného operačního programu, které řeší transformaci jednoho zařízení formou investic do nových komunitních služeb.

Účelem následujících doporučení je podpořit pokračování transformace ve Středočeském kraji tak, aby uživatelé sociálních služeb mohli žít běžným způsobem života a v běžném prostředí.

Doporučení proto směřují k naplnění tří základních cílů deinstitucionalizace:

1. zamezit institucionalizaci dalších lidí;
2. deinstitucionalizovat stávající sociální služby: zrušit ústavy;
3. zajistit dostupnost podpory v komunitě.

Doporučení zároveň vycházejí z následujících dokumentů, které mohou kraji poskytnout další vodítka a podporu při plánování a realizaci transformace ústavní péče:

- Znaky a vodítka deinstitucionalizace;
- Kritéria komunitní sociální služby⁸;
- Deinstitucionalizace a plánování sociálních služeb v kraji (MPSV 2012).

Transformace ústavní péče představuje náročný úkol, jehož realizace ovlivňuje práva a kvalitu života mnoha uživatelů sociálních služeb. Pro jeho rozsah a náročnost je třeba jej rozvrhnout v čase a zvolit priority pro postupné rušení ústavních zařízení a jejich nahrazování podporou v komunitě. V následujících doporučeních proto vycházíme z těchto předpokladů:

- zastavit příjem nových uživatelů do sociálních služeb je možné okamžitě – zabrání se tak vystavování dalších lidí negativním vlivům ústavního prostředí;

⁷ S využitím Manuálu transformace ústavů (MPSV 2013)

⁸ Manuál transformace (MPSV 2013)

- současně s tím je třeba důsledně naplňovat podporu služeb v komunitě jako základní formu pomoci lidem, kteří jsou závislí na pomoci druhé osoby – toto opatření (níže je rozvedeno do konkrétních doporučení) je nezbytné převést z roviny proklamací do reálných kroků (zejm. v oblasti financování sociálních služeb), přičemž uskutečnit je lze opět okamžitě;
- rušení existujících ústavních zařízení je třeba s ohledem na zvládnutelnost procesu rozložit do časového období, které poskytne prostor pro kvalitní přípravu a realizaci transformace, zároveň ale nebude zbytečně prodlužovat pobyt lidí v ústavním prostředí; na základě zkušeností ze zahraničí a se současným průběhem transformace v ČR odhadujeme, že existující ústavní služby ve Středočeském kraji je možné transformovat do roku 2035⁹.
- při transformaci ústavních pobytových sociálních služeb doporučujeme začít těmi zařízeními (transformace - fáze 1), která mají dětské uživatele (s ohledem na zajištění podmínek pro jejich zdravý vývoj) a následně těmi zařízeními, jejichž technický stav by v brzké době vyžadoval investiční náklady (rekonstrukce a přestavby), neboť není žádoucí investovat do nevyhovujícího ústavního prostředí (a tím ještě prodlužovat jeho životnost a dobu, po kterou do něho budou směřováni další lidé)¹⁰.

3.1 Transformovat ústavní zařízení (fáze 1)

S ohledem na potřebu zajistit vhodné podmínky pro zdravý vývoj dětí a omezit dopady, které na ně má pobyt v ústavním prostředí, doporučujeme přednostně najít konkrétní řešení pro každé jednotlivé dítě, které využívá ústavní pobytovou službu ve Středočeském kraji tak, aby se dostalo z ústavu zpět do rodiny, případně do vhodné komunitní služby.

Tabulka č. 1. Ústavní služby¹¹ s dětskými uživateli

Název zařízení	Druh služby	Počet uživatelů	Z toho počet dětí
Centrum 83, poskytovatel sociálních služeb	Týdenní stacionář	34	3
Centrum u Bartoloměje, poskytovatel sociálních služeb	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	33	2
Diagnostický ústav sociální péče v Tloskově	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	193	4
Domov Laguna Psáry	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	97	13

⁹ Časový horizont byl stanoven s ohledem na počet ústavních zařízení poskytujících služby sociální péče pro osoby se zdravotním postižením ve Středočeském kraji. Termíny stanoveny s ohledem na počet ústavních zařízení v jednotlivých krajích:

- rok 2025 pro kraje s počtem do 25 ústavních zařízení v kraji;
- rok 2030 pro kraje s počtem vyšším než 25 ústavních zařízení v kraji;
- rok 2035 pro kraje s počtem vyšším než 50 ústavních zařízení v kraji.

¹⁰ Kraj může zvolit také další kritéria pro nastavení priorit transformace. Podrobněji k tomuto tématu viz materiál Deinstitutionalizace a plánování sociálních služeb v kraji, MPSV 2012.

¹¹ Služby s nižší kapacitou než 19 zhodnoceny jako ústavní, neboť se nachází v areálu s dalšími sociálními službami. Viz kapitola 2.1 tohoto materiálu.

	Týdenní stacionář	4	1
Diakonie ČCE – středisko Čáslav	Týdenní stacionář	14	8
Domov Krajánek, poskytovatel sociálních služeb	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	65	1
Domov Mladá, poskytovatel sociálních služeb	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	65	19
Domov pod lípou, poskytovatel sociálních služeb	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	30	15
Domov pro osoby se zdravotním postižením Lochovice	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	40	1
Handicap centrum Srdce, obecně prospěšná společnost	Týdenní stacionář	35	4
Integrované centrum sociálních služeb Odlochovice	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	125	15
Koniklec Suchomasty, poskytovatel sociálních služeb	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	38	1
Rybka, poskytovatel sociálních služeb	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	30	6
Společenství Dobromysl	Týdenní stacionář	11	2
Zahrada, poskytovatel sociálních služeb	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	56	2
Zvoneček Bylany, poskytovatel sociálních služeb	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	60	14
Zvoneček Bylany, poskytovatel sociálních služeb	Týdenní stacionář	3	1

Dále doporučujeme Středočeskému kraji dokončit úplnou transformaci zařízení zapojených v projektu MPSV Podpora transformace sociálních služeb:

- zařízení Vyšší Hrádek, p. s. s. tak, aby ve stávajícím objektu nežili žádní lidé ani zde nebyla poskytována žádná jiná pobytová sociální služba;
- zařízení Bellevue, p. s. s. tak, aby sociální služba domovy pro osoby se zdravotním postižením již nebyla poskytována v pronajatém objektu Villa Praga (stávající objekt neumožňuje ani bezbariérový přístup).

S ohledem na hospodárné nakládání s veřejnými prostředky doporučujeme Středočeskému kraji:

- neinvestovat do budov ústavů žádné prostředky, s výjimkou výdajů na řešení havarijních situací. Investice nezbytné k řešení havarijních situací zajišťovat tak, aby neprodlužovaly dobu pobytu lidí v ústavu (zejm. aby neobsahovaly závazek udržitelnosti investic).

- zajistit transformaci zařízení, která se nacházejí ve špatném technickém nebo havarijním stavu (místo investování do objektů, které odporují potřebám lidí a požadavkům na kvalitu sociálních služeb investovat do rozvoje podpory v komunitě):

Tabulka č. 2. Ústavní služby ve vztahu k technickému stavu objektů – vyžadující rozsáhlé opravy

Název zařízení	Druh služby	Stav objektu
Centrum služeb Slunce všem, o. p. s.	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	Vyžaduje rozsáhlé rekonstrukce
Domov na Hrádku, p. s. s.	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	Vyžaduje rozsáhlé rekonstrukce
Vyšší Hrádek, p. s. s.	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	Vyžaduje rozsáhlé rekonstrukce
Domov Barbora Kutná Hora, p. s. s.	Chráněné bydlení	Vyžaduje rozsáhlé rekonstrukce
SPMP ČR Centrum služeb HVOZDY	Týdenní stacionář	Vyžaduje rozsáhlé rekonstrukce
Společenství Dobromysl	Týdenní stacionář	Vyžaduje rozsáhlé rekonstrukce
Domov Svojsice	Domovy se zvláštním režimem	Vyžaduje rozsáhlé rekonstrukce

3.2 Transformovat ústavní zařízení (fáze 2)

Souběžně s transformací zařízení uvedených v kapitole 3.1 doporučujeme Středočeskému kraji provést tyto kroky pro přípravu transformace ostatních ústavů:

- zajistit zrušení závazků udržitelnosti plynoucích z poskytnutých investičních dotací. Doporučujeme zaměřit se na závazky, které jsou od roku 2018 a dále. S ohledem na délku celého procesu transformace pobytových sociálních služeb by nebylo efektivní zabývat se zrušením závazků udržitelnosti kratších než do roku 2018. Cestou ke zrušení závazků udržitelnosti je úprava smluvních podmínek poskytnuté dotace, např. formou dodatku.

Tabulka č. 3. Ústavní služby ve vztahu k udržitelnosti investic – nutné řešit udržitelnost

Název zařízení	Počet uživatelů	Stav objektů	Závazek udržitelnosti do roku	Zdroj investice
Domov sociálních služeb Vlašská - DOZP	16	zachovalá	2030	Investiční fond zřizovatele
Zvoneček Bylany, poskytovatel sociálních	60	nová/nově zrekonstruovaná	2050	Investiční tituly MPSV

služeb				
Domov sociálních služeb Vlašská	15	zachovalá	2030	Investiční fond zřizovatele
Zvoneček Bylany, poskytovatel sociálních služeb	3	nová/nově zrekonstruovaná	2050	Investiční tituly MPSV

Tabulka č. 4. Ústavní služby ve vztahu k udržitelnosti investic - udržitelnost není nutné řešit

Název zařízení	Počet uživatelů	Stav objektů	Závazek udržitelnosti do roku	Zdroj investice
Domov Domino, poskytovatel sociálních služeb Zavidov	34	nová/nově zrekonstruovaná	2013-2015	Investiční fond zřizovatele
Domov Pod Skalami Kurovodice, poskytovatel sociálních služeb	80	zachovalá	2015	Investiční fond zřizovatele
Domov Barbora Kutná Hora, poskytovatel sociálních služeb	6	Vyžaduje rozsáhlé rekonstrukce	2015	Dotační tituly EU
Domov Barbora Kutná Hora, poskytovatel sociálních služeb	7	nová/nově zrekonstruovaná	2015	Dotační tituly EU
Společenství Dobromysl	11	vyžaduje rozsáhlé rekonstrukce	2016	Státní zemědělský intervenční fond – Program rozvoje venkova – dotace určena na vybudování Informačního a kulturního centra Dobromysl

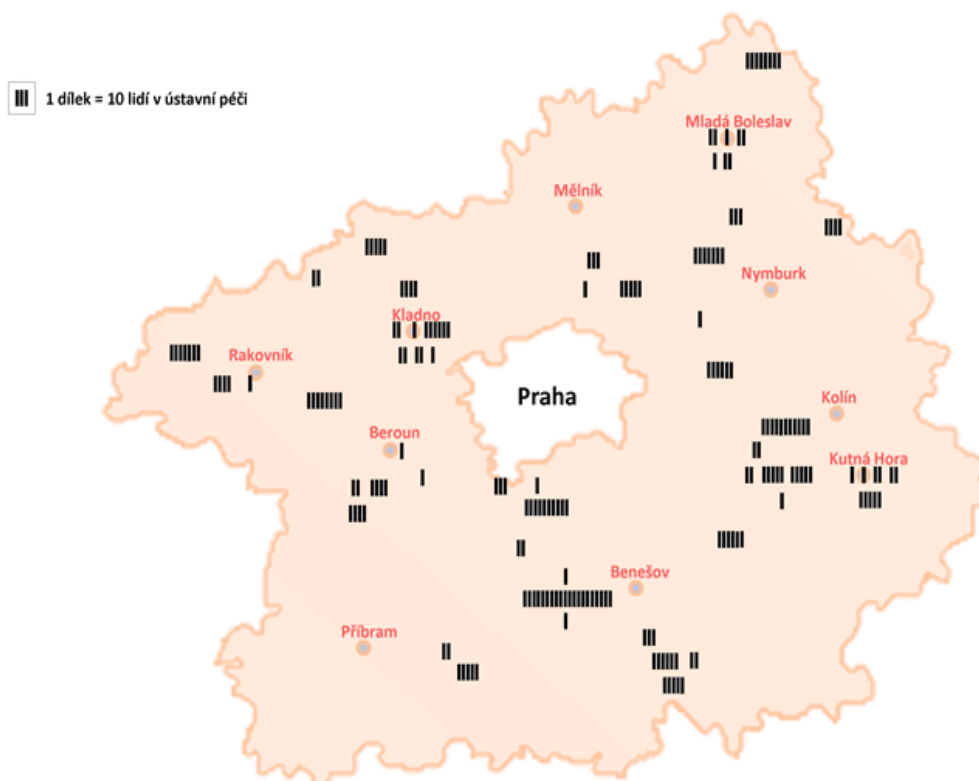
- zpracovat plán transformace všech zbývajících zařízení (viz kapitola 3.3) tak, aby v těchto ústavních službách do roku 2035 nežili žádní lidé.

3.3 Rozvoj sociálních služeb ve Středočeském kraji

V oblasti rozvoje sociálních služeb doporučujeme Středočeskému kraji:

- vytvořit plán rozvoje sociálních služeb, který bude obsahovat konkrétní cíle transformace ústavní péče v péči komunitní:¹²
 - přednostně je řešena situace dětí umístěných v ústavních službách (viz tabulka č. 1)
 - definované cíle deinstitucionalizace jsou specifické, měřitelné, adekvátní, realistické a termínované, výsledky jsou veřejné a pravidelně zveřejňované.
 - strategie deinstitucionalizace nezahrnuje jako jedno z opatření změnu druhu poskytované služby, ale směřuje výhradně ke změně podmínek pro život uživatelů. Zároveň je definováno, že původní objekty nebudou využívány pro jiné pobytové sociální služby.
 - strategie směřuje ke zrušení ústavních služeb bez ohledu na věk nebo míru postižení.
- při stanovení plánu transformace a při zajišťování rozvoje sociálních služeb respektovat skutečné potřeby místní komunity. Současnou kumulovanou kapacitu pobytových služeb v některých oblastech přeměňovat do oblastí, které nejsou potřebnými službami vybaveny. Vysoká kumulace pobytových (a zároveň ústavních) sociálních služeb pro lidi s postižením se týká především oblastí:
 - Kladenska;
 - Benešovska;
 - Kolínska;
 - Kutnohorska.

ÚSTAVNÍ SOCIÁLNÍ SLUŽBY PRO LIDI S POSTIŽENÍM VE STŘEDOČESKÉM KRAJI

Národní centrum podpory transformace sociálních služeb

www.trass.cz

¹² Deinstitucionalizace a plánování sociálních služeb v kraji (MPSV 2012)

- ve stávajících ústavních službách provést vyhodnocení nezbytné míry podpory¹³ u všech uživatelů ústavních služeb, které bude sloužit jako podklad pro stanovení postupu deinstitucionalizace a zhodnocení stavu potřebnosti sociálních služeb.
- při plánování služeb zmapovat potřeby pečujících osob a naplánovat jejich podporu s cílem zachování života lidí se zdravotním postižením v komunitě. Učinit z osob pečujících o své blízké v domácnosti (komunitě) jednu z klíčových skupin v rámci komunitního plánování již na úrovni obcí, případně i na úrovni kraje.
- zahájit komunikaci s poskytovateli ústavních služeb sociální péče na území Středočeského kraje, kde není Středočeský kraj zřizovatelem. Jedná se např. o Centrum sociálních služeb Tloskov, státní příspěvková organizace, zařízení zřizovaná hlavním městem Prahou Domov Svojšice, Domov pro osoby se zdravotním postižením Lochovice, Integrované centrum sociálních služeb Odlochovice a Domov pro osoby se zdravotním postižením Leontýn, dále s poskytovateli zřizovanými obcemi, církevními organizacemi.
- potřeby bydlení lidí se zdravotním postižením řešit přirozenými formami bydlení nejen výstavbou a investicemi, ale nadále využívat byty, pronájmy.
- aktivně zapojit zástupce Středočeského kraje do komunitního plánování na úrovni obcí tak, aby bylo v souladu s deinstitucionalizací sociálních služeb.
- při nastavování transformace konkrétního zařízení dbát na specifika různých cílových skupin, viz doporučení pracovních skupin¹⁴.

3.4 Organizační zajištění deinstitucionalizace na úrovni Středočeského kraje

V oblasti organizačního zajištění deinstitucionalizace doporučujeme Středočeskému kraji:

- posuzovat veškeré politiky a činnost kraje z pohledu deinstitucionalizace – plán rozvoje, plány začleňování, politiku školství, zdravotnictví, dopravy, a využívat možnosti připomínkování právních norem v souladu s principy deinstitucionalizace.
- Všechny aktivity kraje směřovat k naplňování cíle deinstitucionalizace:
 - zajistit metodickou podporu v zařízeních poskytujících pobytové sociální služby ústavního typu, metodické vedení v obcích, vzdělávání, konzultace při tvorbě komunitního plánu tak, aby byly naplňovány cíle deinstitucionalizace,
 - upravit zřizovací listiny zřizovaných organizací tak, aby byly v souladu s principy deinstitucionalizace,
 - v rámci vedení ředitelů příspěvkových organizací poskytujících sociální služby stanovit následující úkoly: vypracovat rozvojové plány organizací tak, aby jejich realizace podpořila rozvoj komunitních služeb, zajistit vzdělávání pracovníků zřizovaných organizací v souladu s deinstitucionalizací,
 - pravidelně hodnotit činnost ředitelů příspěvkových organizací poskytujících sociální služby, zda je v souladu s principy deinstitucionalizace,

¹³ Posuzování míry nezbytné podpory uživatelů (MPSV 2013)

¹⁴ Doporučení pracovních skupin: Specifické potřeby lidí s duševním onemocněním, Specifické potřeby pro lidi s tělesným postižením, Specifické potřeby pro lidi se zrakovým a duálním postižením, Oblasti sociálního začlenění a jejich vazba na služby pro lidi s potížemi v učení, Potřeby dětí s postižením (MPSV 2013)

- při vypisování výběrového řízení na pozici ředitele příspěvkové organizace poskytující sociální služby stanovit povinnost předložit koncepci rozvoje zařízení v souladu s principy deinstitucionalizace.
- zajistit účast pracovníků krajského úřadu na inspekcích poskytování sociálních služeb, jejichž hlavním cílem bude sledovat, zda sociální služby přispívají k začlenění uživatelů do běžného života.
- zajistit meziresortní spolupráci při plánování sociálních služeb (odbor dopravy, odbor školství – integrace dětí s postižením do škol, návaznost týdenního stacionáře na speciální školu, ad.).

3.5 Financování sociálních služeb (kraj jako zadavatel sociálních služeb)

V oblasti financování doporučujeme:

- Krajskému úřadu Středočeského kraje navrhnout takové přerozdělení státních finančních prostředků, které podporuje rozvoj komunitních služeb a je v souladu s cíli deinstitucionalizace (týká se zejm. předkládání souhrnné žádosti Krajského úřadu Středočeského kraje k poskytnutí dotace MPSV ze státního rozpočtu pro právnické a fyzické osoby, které poskytují sociální služby v regionu).
- Středočeskému kraji zajistit, že stávající finanční toky jdoucí do ústavních zařízení budou v průběhu transformace přesměrovány na nově vytvářené komunitní služby.
- Středočeskému kraji upravit podmínky krajských dotačních programů podporujících poskytování sociálních služeb tak, aby byly v souladu s principy deinstitucionalizace, zejm.:
 - stanovit organizacím, které Středočeský kraj podporuje v rámci dotačního programu, povinnost postupovat v souladu s principy deinstitucionalizace,
 - úpravou dotačních podmínek zajistit povinnost účastnit se na komunitním plánování všem zřizovaným organizacím a ostatním službám, které podporuje v dotačním řízení,
 - vyžadovat zpracování rozvojového plánu služeb tak, aby byl v souladu s principy deinstitucionalizace.

3.6 Právní úprava v oblasti sociálních služeb

Středočeskému kraji doporučujeme v rámci jeho zákonodárné iniciativy v budoucnu předkládat takové úpravy zákona o sociálních službách, které zamezí další institucionalizaci lidí: zejm. omezit počet osob v jednom areálu pobytové sociální služby nejvýše na 12 a znemožnit kumulaci více objektů spojených s poskytováním sociální služby v jednom místě.

Krajskému úřadu Středočeského kraje doporučujeme aplikovat ochranu práv lidí s postižením při registraci pobytových sociálních služeb tím, že nebude registrovat sociální služby, které nezajišťují dostatečné podmínky pro důstojný a kvalitní život uživatelů (viz zkušenosti z Moravskoslezského kraje)¹⁵.

¹⁵ Zkušenosti z Moravskoslezského kraje, který v roce 2012 zamítl změnu registrace sociální služby, která zvyšovala její kapacitu s odvoláním na práva uživatelů a kvalitu jejich života.

3.7 Metodické vedení poskytovatelů sociálních služeb a zapojení dalších aktérů

V této oblasti doporučujeme Středočeskému kraji:

- definovat kompetence a odpovědnost pověřených pracovníků krajského úřadu a ředitelů zařízení za problematiku deinstitucionalizace a transformace ve Středočeském kraji.
- stanovit koordinátora pověřeného řízením procesu transformace.
- prostřednictvím pracovníků krajského úřadu provádět metodické návštěvy zaměřené na kvalitu poskytovaných služeb a dodržování a ochrany práv uživatelů ve zřizovaných organizacích a ve všech službách, na jejichž provoz Středočeský kraj přispívá. Vyžadovat nápravu zjištěných nedostatků při metodických návštěvách.
- Do hodnocení kvality sociální služby zapojit uživatele sociálních služeb v roli hodnotitelů, výsledky hodnocení zveřejňovat.

Dále doporučujeme Středočeskému kraji stanovit příspěvkovým organizacím kraje povinnosti a u ostatních poskytovatelů sociálních služeb podpořit:

- zpracování rozvojových plánů služeb v souladu s principy deinstitucionalizace. U zřizovaných organizací je každoročně kontrolovat, u ostatních poskytovatelů tuto skutečnost zohlednit při dotačním řízení.
- snížení kapacity služby, včetně provedení příslušné změny v registru služeb, v okamžiku snížení počtu uživatelů ústavní služby. U ostatních poskytovatelů tuto skutečnost zohlednit při dotačním řízení.
- informování zájemce o službu o dostupných službách v přirozeném prostředí a o dopadech ústavnosti na jednotlivce;
- v rámci jednání se zájemcem o službu řešit situaci žadatele i s dalšími aktéry (obec, poskytovatelé...) tak, aby byly nejdříve čerpány možnosti podpory v přirozeném prostředí, řešení formou pobytové služby by mělo být až to poslední. Tuto skutečnost bude mít poskytovatel sociální služby písemně zaznamenanou;
- účast na komunitním plánování v lokalitách, kde sociální služba působí. Tuto skutečnost doporučujeme Středočeskému kraji jako zadavateli sociálních služeb v kraji zohlednit v dotačním řízení.

3.8 Oblast komunikace

V oblasti komunikace Středočeskému kraji doporučujeme:

- zajistit komunikaci s veřejností – zveřejňovat informace o důvodech transformace sociálních služeb a o tom, jak a do kdy se uskuteční. Klíčové informace by měly být předávány srozumitelnou formou ve zjednodušeném čtení (rozhodnutí o transformaci, část plánu rozvoje).
- podporovat komunikaci s odbornou veřejností a otevírat témata související s deinstitucionalizací (např. pokračovat v realizaci diskuzních setkání ke konkrétní problematice týkající se změn v poskytování sociálních služeb)
- posilovat komunikaci mezi rezorty, kterých se deinstitucionalizace týká (školství, zdravotnictví...).
- realizovat informační a propagační aktivity směrem k opatrovníkům.

4. Závěr

Věříme, že doporučení pomohou k tomu, aby lidé se zdravotním postižením ve Středočeském kraji mohli žít běžným životem v komunitě.

Věříme, že předkládaná doporučení vytvoří ve Středočeském kraji příležitosti k tomu, aby se nejen lidé se zdravotním postižením, ale i ostatní občané, kteří budou potřebovat podporu z důvodu stáří, nemoci, apod. mohli navracet do společnosti a zůstat součástí komunity. Komunity připravené na soužití s uvedenými cílovými skupinami nejen co se týká sítě potřebných služeb a podpory, ale především komunity vnímající lidi s postižením jako svoji součást a respektované partnery.

Na závěr bychom rádi poděkovali představitelům Středočeského kraje a pracovníkům krajského úřadu za práci, kterou odvádějí pro začlenění uživatelů sociálních služeb do běžného života společnosti. Věříme, že jim doporučení pomohou v této práci pokračovat a zajistit lepší sociální služby občanům Středočeského kraje.